

9 ТРАВНЯ - ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ!

66 років відділяє нас від останніх залпів найстрашнішої і найкривавішої війни в історії людства. Та подвиг переможців, які звільнили рідну землю від чужинців, принесли мир у Європу, не підвладний часу. 9 травня ми згадуємо тих, хто у жорстокій битві виборов нашу Перемогу. Пам'ять про війну, її сувору правду залишаються з нами як найбільший за силою духу приклад мужності, патріотизму, важкої ратної праці і вічної скорботи за тими, хто поклав на вівтар Перемоги найдорожче — життя.

Вічна слава всім, хто поліг смертю хоробрих на фронтах, у партизанських загонах та підпіллі, у гітлерівських катівнях

і таборах смерті, пішов із життя від ран, хвороб, голоду і негараздів! Вклонімося до землі їх пам'яті, а живим побажаємо міцного здоров'я, мирного неба над головою і довгих років життя!

ВІСТІ З ВЧЕНОЇ РАДИ

12 травня в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя відбулася Вчена рада на порядку денному якої розглядалися питання: організація, методичне забезпечення та контроль самостійної роботи студентів на факультеті іноземних мов (доповідач – декан факультету іноземних мов Тезікова С.В.); стан та завдання щодо поліпшення побутових умов і дотримання правил проживання в студентських гуртожитках (доповідач – в.о. проректора з науково-педагогічної та виховної роботи С.В.Зінченко).

Заслухавши та обговоривши доповіді, Вчена рада прийняла рішення з обговорених питань:

1. Діяльність деканату і кафедр факультету іноземних мов з організації, методичного забезпечення та контролю самостійної роботи студентів на факультеті в цілому відповідає вимогам щодо забезпечення належного рівня підготовки фахівців з вищою освітою.

2. З метою подальшого вдосконалення організації, методичного забезпечення та контролю самостійної роботи студентів необхідно:

– активізувати науково-методичну роботу в університеті, на факультетах і кафедрах, скерувавши її на вироблення відповідних методичних рекомендацій, обмін досвідом щодо організації та контролю самостійної роботи в умовах переходу до кредитно-трансферної системи організації навчального процесу.

– забезпечити системність і ефективність організації та проведення самостійної роботи студентів на факультетах і кафедрах;

– вдосконалити методику та організацію контролю за самостійною роботою студентів з використанням тестових технологій, дистанційних форм, комп'ютерної техніки та інших технічних засобів;

– провести дослідження бюджету часу студентів та ефективності форм самостійної роботи, що практикуються;

– ефективніше використовувати можливості та результати анкетного опитування студентів щодо вдосконалення організації, методичного забезпечення та поточного контролю самостійної роботи в університеті.

З другого питання прийнято рішення:

1. Протягом весняно-літнього періоду провести поточні ремонти гуртожитків університету.

2. Ректорату університету розробити та затвердити заходи щодо активізації діяльності кураторів і наставників академгруп у студентських гуртожитках.

3. Відремонтувати комп'ютери в комп'ютерних класах гуртожитків №3 та №4 та забезпечити їх систематичне обслуговування.

4. Розробити перспективну програму забезпечення гуртожитків системою безпроводного зв'язку Інтернет Wi-Fi.

5. Розробити положення на кращий поверх гуртожитку, в основу якого покласти оцінку рівня дотримання правил проживання в гуртожитку, стан збереження майна й обладнання гуртожитку.

Контроль за виконанням рішення Вченої ради університету покласти на проректора з науково-педагогічної та методичної роботи Самойленка О.Г. та в.о. проректора з науково-педагогічної та виховної роботи Зінченка С.В.

Наш кор.

«З ВЕСНОЮ В СЕРЦІ...»:

Весна – пора не тільки кохання, але й перевірки набутих знань. Це час, коли студенти можуть позмагатися та вибороти законно місце першості серед собі рівних. Зазвичай, саме весною проводять Всеукраїнські студентські олімпіади з різних галузей знань. Не став винятком і наш університет. Цього року він гостинно прийняв учасників II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності «Українська мова та література». Олімпіада тривала з 18 по 21 квітня. Поділитися враженнями щодо ходу випробувань погодився Олександр Вадимович Забарний, заступник голови оргкомітету олімпіади, декан філологічного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

– Олександр Вадимовичу, скажіть, будь ласка, чи проводилась така олімпіада на базі нашого університету в останні десятиліття?

Понад 40 років Ніжинська вища школа не проводила Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури. Масмо досвід проведення олімпіади з російської мови з 2005 по 2008 роки. Але наш університет відомий своєю сильною філологічною школою, науковою базою. Наші випускники цінуються на ринку праці. Цього року за наказом Міністра освіти і науки, молоді та спорту України Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя було визначено як базовий університет для проведення даної олімпіади.

– Хто взяв участь в організації та проведенні олімпіади?

Для проведення олімпіади було створено оргкомітет, головою якого був Олександр Дмитрович Бойко, доктор політичних наук, професор, ректор нашого вузу. До складу оргкомітету увійшли найбільш досвідчені викладачі факультету.

– Скільки учасників брало участь в олімпіаді?

Цього року кількість бажаючих взяти участь у ній була чисельною – 64 учасника з 52 вишів України. Шість з них представляли приватні заклади, 46 – державні виші IV рівня акредитації. В олімпіаді брали участь студенти провідних наукових філологічних шкіл: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Харківського національного університету імені Володимира Каразіна, Чернівецького національного імені Юрія Федьковича, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Національного університету «Острозька академія», Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя та інших закладів. Серед 64 учасників лише чотири юнаки, які представляють Київський національний університет, Харківський національний університет, Глухівський національний педагогічний університет, Бердянський державний педагогічний університет.

– Хто входив до членів журі, і чи багато було запрошено гостей до його складу?

Відкриття олімпіади: ректор університету професор О.Д.Бойко вітає учасників

Об'єктивність на олімпіаді забезпечило компетентне журі, яке очолювала доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Надія Іванівна Бойко. Окрім наших викладачів: професора Ю.І.Бондаренко, доцентів О.І.Моціяки, Н.І.Михальчук, В.М.Бойко, Л.Б.Давиденко – до складу журі також входили запрошені: Л.О.Симоненко, кандидат філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник інституту української мови НАН України; Л.С.Козловська,

Проректор університету Самойленко О.Г. вручає диплом I ступеня переможниці олімпіади Гурин Ірині

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови Київського національного економічного університе-

ту імені Вадима Гетьмана; І.М.Цуркан, кандидат філологічних наук, доцент, кафедри журналістики Херсонського державного університету; А.О.Гальонка, кандидат педагогічних наук, проректор з науково-методичної роботи Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д.Ушинського.

Окрім того, об'єктивність оцінювання перевіряла апеляційна комісія на чолі з доцентом кафедри української мови НДУ ім.М.Гоголя Галиною Михайлівною Вакуленко. До складу комісії також входили С.П.Михида, кандидат філологічних наук, професор кафедри української літератури Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Я.В.Цимбал, кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу XX ст. Інституту літератури ім.Т.Г.Шевченка НАН України, В.М.Куриленко, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Глухівського національного педагогічного університету ім. О.П.Довженка.

Хочу сказати наперед, що не було жодної апеляції щодо необ'єктивного оцінювання робіт.

– Чи можете розповісти нашим читачам трохи детальніше про перебіг олімпіади?

Олімпіада проводилася протягом 4 днів з 18 по 21 квітня, складалася вона з 2 турів: письмової роботи з української мови (19 квітня, написання тривало 4 години) та роботи з української літератури (20 квітня, тривалість також 4 години), кожен з яких оцінювався у 100 балів.

– Наскільки успішно справилися учасники із завданнями?

Під час I туру учасники виявили глибокі знання з української мови; зокрема слід відзначити таких студентів: Рижова Аліна Сергіївна (Донецький національний університет) - 91 бал, Гурін Ірина Євгенівна (Тернопільський національний педагогічний університет імені В.Гнатюка) - 90 балів; Довіна Марина Сергіївна (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) - 89 балів. Завдання II туру, на жаль, виконали гірше. Серед кращих літературознавців: Лихожон Оксана Олегівна (Херсонський державний університет) - 84 бали; Комаренко Ірина Володимирівна (Національний

ЩОДЕННИК Всеукраїнської олімпіади

університет «Кієво-Могилянська академія») - 78 балів; Остапова Ольга Михайлівна (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка) - 75 балів; Редько Євген Олександрович (Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна) - 75 балів.

– Хто став переможцем олімпіади? Як були нагороджені учасники?

21 квітня о 10 годині в блакитній залі Гоголівського корпусу відбулося урочисте нагородження переможців олімпіади. За підсумками двох турів переможцями стали: студентка Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка Гурин Ірина (162 б.), яка отримала диплом I ступеня та цінні подарунки на згадку про наше місто і університет. Дипломами II ступеня нагороджені Довіна Марина (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) – 157 б. та Остапова Ольга (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка) – 153 б. Дипломи III ступеня та цінний подарунок отримали Редько Євген (Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна) – 148 б., Петрів Ольга (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника) – 147 б. та Рижова Аліна (Донецький національний університет) – 147 б. Крім того, усі учасники отримали сертифікати та 15 з них було нагороджено дипломами в різних номінаціях. Детальніше з інформацією про номінантів ви можете ознайомитися на сайті нашого університету в розділі «Новини», «Щоденник олімпіади».

– Чи передбачалася культурна програма для учасників і яка?

Так, щодня протягом 4 днів олімпіади учасники були забезпечені не тільки науковими випробуваннями, але й організованим дозвіллям. Зокрема, в день приїзду наші гості знайомилися з містом. 19 квітня відбулися екскурсії до музею історії Ніжинської вищої школи, музею Миколи Гоголя, картинної галереї. 20 квітня учасники мали можливість відвідати музей рідкісної книги університету та ознайомитися з іконостасом Грецької Всесвятської церкви. 21 квітня для учасників була організована поїздка до Меморіалу героїв Крут. Крім того, щовечора працювала студентська дискотека «Юність», де учасники мали можливість відпочити та познайомитися.

– Чи виникли проблеми з поселенням учасників олімпіади?

Ми вчимося проводити олімпіади на російськомовних територіях нашої держави. Олімпіада показала, що ті студенти, які приїхали на II етап, глибоко володіють знаннями з української мови та літератури, оскільки завдання були складними і потребували глибоких знань.

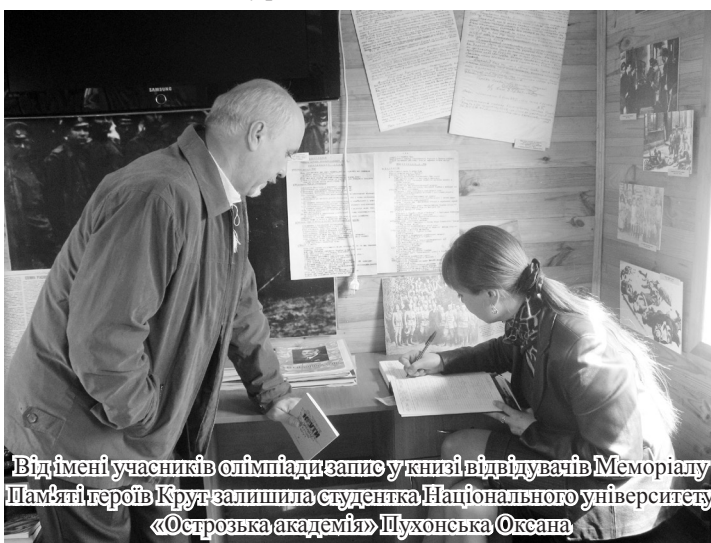
Члени журі та переможці олімпіади

перед, вони виявилися в неналежному рівні побутового обслуговування студентів. Безперечно, певні уроки ми винесемо з цього. Сподіваємося, що наступного року краще вирішимо дане питання.

– Чи траплялися під час олімпіади якісь незвичайні ситуації, цікаві випадки?

На жаль, сказати не можемо, тому що під час виконання завдань олімпіади навіть членам оргкомітету суворо заборонялося заходити до аудиторій. Єдине, що цікавого можна розповісти, це з дозвілля наших учасників. Спілкуючись з нашими переможцями під час поїздки до Крут, виявилось, що усім їм напередодні снились тварини: від рожевих поросят до ведмедів, котів та собак.

– Можна стверджувати, за підсумками олімпіади, що вивчення молоддю рідної мови та літератури відбувається на високому рівні?

Від імені учасників олімпіади запис у книзі відвідувачів Меморіалу Пам'яті героїв Крут залишила студентка Національного університету «Острозька академія» Шухонська Оксана

Хочу вказати на той факт, що студентка Донецького університету посіла на олімпіаді III місце, а це говорить про зацікавлення українською мовою навіть на

російськомовних територіях нашої держави. Олімпіада показала, що ті студенти, які приїхали на II етап, глибоко володіють знаннями з української мови та літератури, оскільки завдання були складними і потребували глибоких знань.

– Чи вимагали завдання додаткової поглибленої підготовки чи були орієнтовані на програму вишу?

Завдання розробляли випускаючі кафедри Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя в межах діючих програм з мови та літератури вищих навчальних закладів. Проте ця робота потребувала поглибленої підготовки, зокрема, студенти мали виявити фундаментальні знання не тільки з сучасної української мови, але й з історії мови, дати характеристику такому напрямку як модернізм тощо.

– Чи виникли труднощі в організації та проведенні олімпіади?

Олімпіада справа сама по собі нелегка, але завдяки тому, що в оргкомітет увійшли активні і працюючі люди, такі як: доценти В.М.Бережняк, Н.М.Пасік, В.М.Пугач, В.П.Хархун, О.М.Капленко – ці труднощі вдалося подолати.

– Чи відчувасте Ви втому після олімпіади?

Це запитання доречніше адресувати членам журі, які здійснювали перевірку робіт. Хочу зазначити, що були випадки, коли члени журі полишали університет далеко за північ. То, певно, втомю була, але не меншим було задоволення від виконаної роботи.

– Кому б Ви найбільше хотіли подякувати за прекрасно пройдену олімпіаду?

Найбільше хотів би подякувати матінці-природі за те, що в ці дні в Ніжині настала справжня весна, і наше місто, і наш університет стали по-весняному теплі і лагідні. Ця сонячність перенеслась в серця учасників олімпіади, які вивезли з Ніжина не лише знання, приємні спогади і враження, але й теплоту наших сердець.

Отож, дорогі читачі, маю надію, що ви переконалися в тому, що кожен з нас може стати учасником такої олімпіади, якщо докладе максимум зусиль і бажання. Ми навчаємося в чудовому університеті, який виховав багато прекрасних і великих людей, і ми повинні не лише пишатися ними, але й тягнутися до їх висот. Тому говорю вам: ВПЕРЕД! ЗА НАУКОЮ!

Розмову вела Олена Остапенко, студентка філологічного факультету

III Міжнародна науково-практична конференція «ПРОБЛЕМИ ПЕРЕЖИВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КРИЗИ»

12 – 13 квітня 2011 року на базі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя кафедрою загальної та практичної психології факультету психології та соціальної роботи спільно з Інститутом психології імені Г.С.Костюка АПН України було організовано та проведено III Міжнародну науково-практичну конференцію «Проблеми переживання життєвої кризи». У роботі конференції взяли участь викладачі кафедри загальної та практичної психології, провідні фахівці у галузі психології України та Росії, студенти факультету.

Метою проведення конференції було обговорення такої актуальної на сьогоднішній день проблематики, як переживання життєвих криз, різних поглядів на теоретичні та практичні підходи до даного питання, ознайомлення студентів та викладачів із проблематикою, розгляд різних позицій і точок зору з питань переживання життєвих криз особистості.

Робота конференції розпочалася з пленарного засідання, на якому до учасників конференції з вітальним словом звернулася декан факультету психології та соціальної роботи, доцент Конончук А.І. Завідувач кафедри психології Київського національного університету, член-кореспондент НАПН України, доктор політичних наук, професор Бондаренко О.Ф. у своїй доповіді «Етичний персоналізм: вітчизняна традиція в психотерапії», наголосив, що все життя людини слід розглядати з погляду того культурного середовища, у якому живе людина. Завідувач кафедри психології та соціальної роботи КНУ імені Т.Г.Шевченка, доктор психологічних наук, професор Швалб Ю.М. у своєму виступі «Переживання як психологічна основа образу життя особистості» звернув увагу на те, що переживання виступають головною психологічною основою життя особистості та наголосив про значення практичної роботи з переживаннями людини. П.П.Горностай, завідувач лабораторії психології малих груп та міжгрупових відносин Інституту соціальної та політичної психології АПН України, доктор психологічних наук, головний редактор журналу «Психодрама та сучасна психотерапія» говорив про життєву кризу в рольовій парадигмі. Перегукувалися доповіді завідувача лабораторії соціальної психології особистості Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, члена-кореспондента НАПН України, доктора психологічних наук, професора Титаренко Т.М. «Кризи практики життєконструювання особистості» та завідувача кафедри загальної та практичної психології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидата психологічних наук, професора Папучі М.В. «Життєва криза як фактор особистісного зростання», у яких наголошувалося на позитивних функціях кризи для життя особистості та на тому, що криза – це мож-

ливість для нових, позитивних перетворень особистості.

А.Б.Коваленко, завідувач кафедри соціальної психології КНУ імені Тараса Шевченка, доктор психологічних наук, професор, розкрив питання переживання підлітками проблем у сучасній сім'ї. Старший науковий співробітник Психологічного Інституту РАО, Національного Інституту імені Катерини Великої А.П.Іванов, у доповіді «Использование метода нео-

тості, що завжди слід ураховувати під час роботи з клієнтом для досягнення більшої ефективності. У майстер-класі «Підготовка майбутніх психологів до надання консультативної допомоги клієнту» Хоружий С.М. говорив про те, що в системі підготовки майбутнього психолога до роботи велике значення має практична частина знань, тому психотерапевтичну практику слід включати в процес навчання. Застосування технік психодрами в роботі з кризовими ситуаціями клієнта було висвітлено в ході майстер-класу Горностая П.П «Життєва криза в контексті життєвого сценарію». У майстер-класі «Прелюдія до оргазму з епілогом» Реуцький М.В. розкрив питання емоційної складової сексуальних переживань, роль чуттєвих емоційних переживань у сексуальній сфері життя людини. Питання про роль уяви у виникненні та подоланні життєвих криз було висвітлено у майстер-класі «Життєві кризи та ілюзії свідомості» Мерзлякової

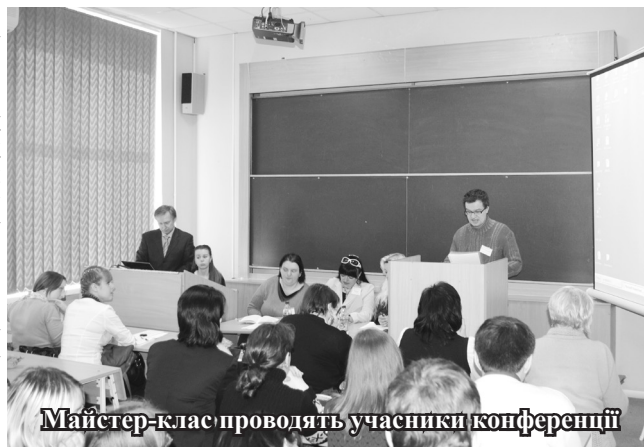
Президія конференції

Олени. Також під час роботи було презентовано, як потрібно працювати з уявою. А.П.Іванов показав, як слід працювати з кризами людини з застосуванням драматизації у роботі в майстер-класі «Метод психодрами в роботі з кризовою особистістю». «Танець як засіб гармонізації особистості, що переживає кризу» – майстер-клас Роговик Л.С., у якому автор визначив роль тілесного досвіду для полегшення переживання кризи. Зайцевська Т.Ю. розкрила особливості рольового підходу до розуміння переживання життєвих криз у роботі майстер-класу «Використання ресурсних ролей для переживання життєвої кризи».

Робота майстер-класів дала можливість учасникам конференції ознайомитися з практичними підходами до подолання життєвих криз. Протягом другого дня роботи конференції діяли засідання секцій, де доповідачі розкривали питання з таких тем: «Теоретико-методологічні аспекти дослідження життєвих криз», «Психологічна сутність переживання особистістю життєвої кризи», «Криза у професійному становленні особистості» та «Соціально-політичні кризи в життєдіяльності особистості».

Бондаренко О.Ф. у ході роботи свого майстер-класу «Техніка роботи в етичному персоналізмі» звернув увагу на вплив культурного середовища на розвиток особис-

тості, що завжди слід ураховувати під час роботи з клієнтом для досягнення більшої ефективності. У майстер-класі «Підготовка майбутніх психологів до надання консультативної допомоги клієнту» Хоружий С.М. говорив про те, що в системі підготовки майбутнього психолога до роботи велике значення має практична частина знань, тому психотерапевтичну практику слід включати в процес навчання. Застосування технік психодрами в роботі з кризовими ситуаціями клієнта було висвітлено в ході майстер-класу Горностая П.П «Життєва криза в контексті життєвого сценарію». У майстер-класі «Прелюдія до оргазму з епілогом» Реуцький М.В. розкрив питання емоційної складової сексуальних переживань, роль чуттєвих емоційних переживань у сексуальній сфері життя людини. Питання про роль уяви у виникненні та подоланні життєвих криз було висвітлено у майстер-класі «Життєві кризи та ілюзії свідомості» Мерзлякової

Майстер-клас проводять учасники конференції

Робота майстер-класів дала можливість учасникам конференції ознайомитися з практичними підходами до подолання життєвих криз. Протягом другого дня роботи конференції діяли засідання секцій, де доповідачі розкривали питання з таких тем: «Теоретико-методологічні аспекти дослідження життєвих криз», «Психологічна сутність переживання особистістю життєвої кризи», «Криза у професійному становленні особистості» та «Соціально-політичні кризи в життєдіяльності особистості».

За матеріалами конференції буде видано збірник праць.

Євгенія Туз, студентка факультету психології та соціальної роботи

СТИПЕНДІАТ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-НАУКОВЦІВ

Василенко Євгенія, студентка IV курсу факультету психології та соціальної роботи, за результатами Всеукраїнського конкурсу для студентів-науківців, який проводився протягом 2010-2011 навчального року, стала стипендіатом на 2011-2012 роки Програми «Завтра.UA» Фонду Віктора Пінчука.

У рамках даної Стипендіальної програми здійснюється пошук, добір та підтримка найбільш обдарованих і цілеспрямованих студентів провідних вищих навчальних закладів України. Усього в цьогорічному конкурсі взяли участь 1739 студентів з понад 70 вищих навчальних закладів України 4-го рівня акредитації.

За результатами трьох етапів конкурсу Євгенія Василенко ввійшла до 319 студентів, які набрали найбільшу кількість балів та стали переможцями конкурсу і набрала 72,17 балів (максималь-

ний результат – 91 бал): з них за конкурсну наукову роботу «Модель соціально-педагогічного забезпечення прав творчо обдарованих дітей» (науковий керівник – Лісовець О.В.) – 53 бали (з 60 можливих); за наукову діяльність – 5 балів (з 8), за есе соціального характеру – 3,67 балів (з 5), за участь в тренінгах на визначення особистісного потенціалу конкурсантів – 10,5 балів (з 20).

Усі переможці конкурсу, окрім щомісячної стипендії в розмірі 942 грн. протягом року отримують від Фонду підтримку індивідуальних ініціатив, що мають творчий, науково-дослідницький та соціально-економічний характер; залучатимуться до участі у спільних соціальних проєктах; братимуть участь у зустрічах із провідними представниками зі сфери політики, бізнесу, культури тощо.

Олег Лісовець, доцент кафедри соц.педагогіки і соц.роботи

«СУЧАСНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ ТА СУМІЖНИХ ТЕРИТОРІЙ» (до 25-річчя аварії на ЧАЕС)

З 26 по 28 квітня 2011 року в Ніжинському державному університеті імені Микола Гоголя на базі природничо-географічного факультету проходила Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні екологічні проблеми Українського Полісся та суміжних територій (до 25-річчя аварії на ЧАЕС)».

Для участі у конференції від науковців Угорщини, Росії, Білорусі, Польщі та України було подано 109 тез доповідей та 55 статей, із них рекомендовані до друку 107 тез і 53 статті.

На конференції обговорювалися нинішня екологічна ситуація Українського Полісся, а саме: суспільно-географічні та еколого-економічні наслідки аварії на ЧАЕС, екологічний стан ландшафтів Полісся постчорнобильського періоду, хімія і хімічна екологія, екологічний стан рослинного і тваринного світу Полісся у постчорнобильський період.

На пленарному засіданні конференції виступали провідні вчені з різних науково-дослідних і навчально-освітніх установ: А.І.Мельник, канд. сільськогосподарських наук; Л.Ю.Сорокіна, кандидата географічних наук (Інститут географії НАНУ, Київ, Україна); Л.І.Рековець, доктор біологічних наук, професор (Природничий Університет, Вроцлав, Польща); А.А.Пашаян, доктор хімічних наук, професор (Брянськ, Росія); Д.Карачоньї (Будапешт, Угорщина).

Робота конференції продовжувалася на чотирьох секціях, на яких з доповідями виступали:

– секція «Суспільно-географічні та еколого-економічні наслідки аварії на ЧАЕС» – 10 доповідей, які представляли Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут гео-

графії НАН України, Інститут загальної енергетики НАН України, Науковий центр радіаційної медицини НАМН України, Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Українську медичну стоматологічну академію, Громадську організацію «Мама-86-Ніжин»;

– секція «Екологічний стан ландшафтів Полісся постчорнобильського періоду» – 6 доповідей, які представляли: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Інститут географії НАН України, Інститут загальної енергетики НАН України;

– секція «Хімія і хімічна екологія» – 7 доповідей, які представляли: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Брянську державну інженерно-технологічну академію, Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова;

– секція «Екологічний стан рослинного і тваринного світу Полісся у постчорнобильський період» – 6 доповідей які представляли: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Гомельський державний університет ім. Фр.Скорини, Мезинський національний природний парк, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти.

Дипломами за кращі доповіді відзначені Мельник Анатолій (Чернігівський обласний державний проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції «Облдержродючість»), Сорокіна Людмила (Інститут географії НАН України), Пашаян Арапат (Брянська державна інженерно-технологічна академія, Брянський ДУ ім.І.Г.Петровського, Росія), Гулаков Андрій (Гомельський державний університет ім.Фр.Скорини, Білорусь), Цвіренко Світлана (ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», Полтава) та Гунько Наталія (Науковий центр радіаційної медицини НАМН України).

За матеріалами конференції опубліковано кілька наукових видань: «Сучасні екологічні проблеми Українського Полісся і суміжних територій (до 25-річчя аварії на ЧАЕС): Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (26-28 квітня 2011 р.)»; «Географія. Економіка. Екологія. Туризм: Регіональні студії. Збірник наукових праць» /За ред. І.В.Смаля, Г. Г. Сенченко; «Сучасні екологічні проблеми Українського Полісся і суміжних територій: Збірник наукових праць» /За ред. Г.Г.Сенченко, І.В.Смаля.

Підведення підсумків конференції та відзначення кращих доповідей відбулося в Національному історико-культурному заповіднику «Качанівка».

Учасники конференції в Качанівці

НА ВІДСТАНІ ЧАСУ. ІВАН ОРЛАЙ І БІБЛІОТЕКА

(До 240-річчя від дня народження)

Гімназія вищих наук князя Безбородька, яка була заснована 4 вересня 1820 р. за особистої участі почесного попечителя графа О.Г.Кушелева-Безбородька, поєднувала у собі риси середньої та вищої освіти (гімназійну та університетську). Курс навчання був розрахований на 9 років.

Як було прийнято на той час, бібліотека Гімназії формувалася та розвивалася як фундаментальна (основна, професорська) та студентська (учнівська). Основу фундаментальної бібліотеки склали 2500 томів з приватної бібліотеки князя О.А.Безбородька, подаровані першим почесним попечителем.

Відкриття Гімназії вищих наук стало визначною подією для Ніжина, на той час значному економічному та торговельному центрі Лівобережної України. Ніжинська громада не залишилася байдужою до цієї знаменної події. Від жителів міста стали надходити у дарунок книги, багато – з дарчими написами. Наразі відомо про 150 добродійних пожертв. І зараз у фонді зберігаються ці раритети, завдяки яким навчимо залишаться в історії імена ніжинських добродійців.

Фундаментальна бібліотека Гімназії поповнювалася, в основному, за рахунок пожертв та безкоштовних надходжень від Міністерства народної освіти Росії. Так, після смерті першого директора Гімназії Василя Кукольника (1821), його сім'я подарувала частину фамільної бібліотеки, яку презентував Платон Кукольник, викладач латинської мови. Це була цінна колекція, що складалася з 506 томів (251 назва), в основному, класичних творів. На жаль, колекція втратила цілісність, вона «розсіяна» у фонді. Про належність деяких видань до бібліотеки Кукольників свідчать автографи.

У 1821-1822 рр. обов'язки бібліотекаря безоплатно виконував старший професор математичних та природничих наук Казимір Шапалінський. За його підрахунками у книгозбірні налічувалося 2610 томів, (не враховуючи 268 примірників брошур, календарів), з них 46 назв підручників, навчальних посібників, карт, атласів та ін. Бібліотека не відзначалася упорядкованістю, не було належного обліку фондів, не існувало інвентарних книг та каталогу.

1821 року посаду директора Гімназії обійняв Іван Семенович Орлай (1771-1829) – видатний український вчений-енциклопедист, педагог, доктор медицини та філософії, друг і товариш В.Г.Кукольника. Прогресивний, демократично мислячий педагог, послідовник ідей видатного швейцарського педагога-демократа Йоганна Песталоцці, він був відданий своїй справі та вихованцям.

Іван Семенович відразу ж завоював любов і повагу гімназистів. Він запроваджував методи навчання, що сприяли всебічному розвитку гімназистів. Широко практикував позанавчальні заняття, дбав про належне вивчення іноземних та класичних мов. Особливу увагу Орлай приділяв студентській бібліотеці, забезпеченню

гімназистів необхідними навчальними посібниками. Оглянувши бібліотеку, він пересвідчився в тому, що фонд недостатньо укомплектований підручниками.

Уже з листопада 1821 р. розпочалася планомірна робота з поповнення студентської та учнівської бібліотек. Адаже бібліотечний фонд повинен відповідати потребам навчального процесу, творчої, дозвіллево-розважальної діяльності гімназистів. Конференцією Гімназії було вирішено придбати «Курс математики» М.І.Фусса,

«Всеобщую географию» І.А.Гейма, «Всеобщую историю» І.К. Кайданова, «Риторику» Могилянського, «Басни Федра, изданные Кошанским», «Руководство к красноречию» О.Ф.Мерзлякова та ін.

У серпні 1822 р. також було замовлено ще 9 назв підручників – «Всеобщую географию для училищ», «Граматику латинскую» М.М. Бантиш-Каменського, «Граматику немецкую» Шумахера, «Грамматика французскую» Т.Перелогова та ін.

18 листопада того ж року департамент народної освіти безкоштовно надіслав до Гімназії 14 назв підручників, загальною кількістю 830 примірників. Серед надісланих книг – німецька, латинська, французька граматики, «Логіка» Ф.Х.Баумейстера, «Піитика» Я.В.Толмачева, «Основания российской словесности» О.С.Нікольського. Надійшла також значна кількість релігійної літератури (книги з історії православної віри, катехізиси, Євангелія для дітей тощо).

Майже кожна Конференція Гімназії розглядала питання про придбання навчальних посібників для гімназистів. Бібліотека поповнювалася хрестоматіями та граматиками латинської, грецької, французької та німецької мов, посібниками з математики, права, історії, географії тощо. Студентська бібліотека була предметом по-

стійної турботи та уваги інспектора Гімназії Кирила Абрамовича Мойсеєва. Користування книгами також було під його пильним наглядом. Адаже, згідно розпорядження Конференції від 1 грудня 1821 р., гімназистам заборонялося мати власні книги без дозволу інспектора.

Фонд початкової літератури швидко зростав. У кінці 1822 р., у зв'язку зі зміною бібліотекаря, К.А.Мойсеєв здійснив ревізію учнівської бібліотеки. У ній знаходилося 46 назв підручників загальною кількістю 327 примірників, крім тих, що були видані гімназістам. Це німецькі та французькі букварі, граматики, словники, карти, атласи, твори античних авторів на мові оригіналу (Федр, Горацій, Корнелій).

Бібліотеку прийняв професор французької словесності Іван Якович Ландражин. Француз за походженням, він був одним з найулюбленіших професорів гімназистів. Призначення його бібліотекарем, за спогадами Нестора Кукольника, сприяло ще більш тісному спілкуванню гімназистів з добрим, розумним та освіченим наставником. На цей час фундаментальна «бібліотека... не була забороненою скарбницею. Ми там навчалися, поповнювали знання наші». Вільним доступом до книжкових скарбів нагороджувалися гімназисти за особливу старанність та успіхи в навчанні. Крім того, кращі учні користувалися книгами з особистих бібліотек директора Гімназії та деяких професорів.

У січні 1824 р. бібліотекар Ландражин склав список підручників студентської бібліотеки. Її фонд був досить значним (1538 прим., 54 назви, з них 2 картини, подаровані почесним попечителем). У листопаді цього ж року департамент народної освіти направив до Гімназії ще 20 назв підручників загальною кількістю 701 прим.

У Гімназії панував дух книги, творчості, знань. Допитливі юнаки постійно відчували потребу в читанні. Але навіть фундаментальна (професорська) бібліотека не зовсім задовольняла їх. Виховані у кращих традиціях поваги до книги, читання, творчості, науки, гімназисти у складчину розпочали формувати бібліотеку, передплачували журнали: «Северные цветы» Дельвіга, «Московский телеграф», твори Василя Жуковського та Олександра Пушкіна.

Завдяки І.С.Орлаю, досвідченному керівнику та талановитому педагогу, висококваліфікованій професурі, а також значній, як на той час, та добре сформованій бібліотеці, Гімназія вищих наук князя Безбородька заявила про себе світові як успішна освітня установа. Незважаючи на досить короткий термін її існування (1820-1832), вона стала осередком підготовки високоосвічених, та інтелектуальних кадрів, формування вітчизняної інтелігенції. Талановиті випускники – Микола Гоголь, Євген Гребінка, Нестор Кукольник, Петро Редкін, Костянтин Базілі, Василь Домбровський, Платон Лукашевич та ін. навчимо прославили свою «альма-матер».

*Людмила Литвиненко,
головний бібліотекар*

«Актриса весна – 2011»

12 травня 2011 року в актовому залі нового корпусу Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя факультет психології і соціальної роботи презентував мюзикл «Історія одного життя...»

Є такий стан людської душі, коли хочеться жити і жити, злетіти в небо, сіятися і співати, дарувати свою радість усім, хто поряд. Таке почуття називають щастям. Але, мабуть, ніхто не може дати точного визначення цього поняття, як ніхто досі не визначив точно, що таке кохання.

Щастя шукала і героїня мюзиклу «Історія одного життя...», яка мала безтурботне дитинство, потім приїхала у велике місто, щоб здобути вищу освіту. Але студентські роки виявилися не такими легкими, як здавалося на перший погляд... Невгамовна стрілка годинника ритмічно відраховує секунди. Одна, друга, третя... Повільно спливає дорожчий час. У шаленому вирі буття по спіралі кружляє дівчину доля. Згори – донизу, знизу – догори...

Вона вчиться, працює, знаходить кохання, але в той же час зустрічає «квиток» до щасливого життя, який уособлює в собі заможний молодик. І тут постає банальне, та від цього не менш актуальне питання сучасної молоді: вибрати кохання чи гроші?

Мюзикл став тим заходом, який на тривалий час об'єднав студентів факультету психології та соціальної роботи, що працювали разом над пластику, хореографією, костюмами та ін.

Виконавці головних ролей Яна Овчаренко, Данило Конончук, Даниленко Євген намагалися донести до глядачів головну ідею мюзиклу – наш вибір визначає наше життя. Саме це,

на наш погляд, мала на увазі автор ідеї, сценарист та режисер заходу Тетяна Сватенкова.

Після прем'єри мюзиклу теплі слова на адресу колективу сказав декан філологічного факультету Олександр Забарний, який відзначив тривалу роботу з підготовки цього свята на факультеті, масовість заходу та гарно підбрану музику. Декан факультету Антоніна Конончук, яка за визначенням організаторів свята, «дозволяє нам робити те, що ми хочемо», подякувала усім учасникам заходу та привітала їх квітами та соловкиним призом. Тетяна Сватенкова, керівник проекту, подякувала усім акторам, які доклали багато зусиль, перш ніж вийти на цю сцену.

Загалом, прем'єра мюзиклу стала справжньою мистецькою подією на факультеті психології і соціальної роботи, який завжди вирізнявся прагненням до прекрасного.

*Марія Сіра, Ірина Рижевська,
студентки філологічного
факультету*

Учасників мюзиклу вітає декан факультету А.І.Конончук

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ ГУМОР?

Дивлячись ще в дитинстві усілякі «сміхопанорами», «аншлаги», «криві дзеркала», мене завжди цікавило питання - а як саме з'являється жарт? Чи це так само болісно, як народження дитини, чи неприємно, як видавлювання прищика; чи непомітно, як випадіння волосся? Якщо я, хоч і приблизно, але все ж уявляю, як пишуться вірші чи оповідання, то як складають жарти було для мене таким же незрозумілим питанням, як, наприклад, питання про те, звідки беруться діти чи пиліюка.

Проїшли роки, я виріс, набрався розуму. Тепер знаю, звідки беруться діти; приблизно уявляю, звідки береться пиліюка; але і досі не можу знайти відповідь на питання, як з'являється жарт. Звичайно, у першу чергу, людина має володіти почуттям гумору. Коли спілкуєшся з кимось, хто таким даром обділений (вважаю це саме даром), то досить часто ризикуєш нарватися на те, що тебе або не зрозуміють, або ж на тебе образяться. Але крім почуття гумору бажана також наявність спостережливості, кмітливості і розуму.

Жаль, що давні греки не придумали ще однієї музи, яка б «завідувала» натхненням гумористів. Якби сторонній подивився на мене в той момент, коли я пишу гумористичний номер, то йому радше здалося би, що я придумую трагедію. Адже одна справа мимохідь жартувати в ході якоїсь бесіди, підколоти знайомого чи розсмішити грою слів; а зовсім інша - цілеспрямовано придумувати комічний виступ. У таку хвилину почуття гумору повністю атрофується, і ти стаєш, мабуть, найсерйознішою людиною у світі. Тяжко...

Але вся та енергія, котру витрачаєш на роботу над номером, завжди компенсується енергією оплесків, якими проводжають тебе глядачі після вдалого виступу.

Дивлячись ще в дитинстві усілякі «сміхопанорами», «аншлаги», «криві дзеркала», мене завжди цікавило питання - а як саме з'являється жарт? І хоча я досі не маю відповіді, але знаю, що для цього потрібні холодна голова, гаряче серце, підвішений язик і... голодний шлунок. Просто без останнього компонента ваші жарти будуть дещо прісними і занадто добрими.

*Ігор Симоненко, магістрант
філологічного факультету*

СПОРТ

Пляжний волейбол у НДУ

З 12 по 14 квітня 2011 року на базі Гоголівського вузу проходив перший в історії міста Ніжина чемпіонат з пляжного волейболу в закритих приміщеннях серед чоловічих та жіночих команд. Від Ніжинського державного університету в ньому брали участь жіноча збірна у складі Гринь Світлани (факультет психології та соціальної роботи) та Переход Ірини (фізико-математичний факультет) та дві чоловічі команди: НДУ-1 (Мовчан Тарас, студент факультету іноземних мов, та Серавін Павло, студент фізико-математичного факультету); НДУ-2 (Чепурний Анатолій та Охріменко Артем, студенти природничо-географічного факультету).

Під час змагань місяць розподілилися так:

Чоловіки

- I місце – «Темп» (Ніжин);
- II місце – НАУ (Бобровиця);
- III місце – НАПІ (Ніжин);
- IV місце поділили команди НДУ-1 та НДУ-2.

Жінки

- I місце – «НАПІ-1» (Ніжин);
  - II місце – «НАПІ-2» (Ніжин);
  - III місце – НДУ (Ніжин).
- Вітаємо нашу жіночу збірну, яка посіла третє призове місце у новому для себе виді змагань, а чоловічим збірним бажаємо більше наснаги та прагнення до перемоги.

Призери чемпіонату - збірна НДУ разом зі своїм тренером

МІНІ-ФУТБОЛ

Протягом квітня завершилися змагання з міні-футболу в рамках міжфакультетської спартакиади 2010 – 2011 навчального року. Після напружених матчів турнірна таблиця має такий вигляд:

Чоловіки

- I місце – природничо-географічний ф-т;
- II місце – фізико-математичний ф-т;
- III місце – історико-юридичний ф-т;
- IV місце – філологічний ф-т;
- V місце – ф-т іноземних мов;
- VI місце – ф-т психології та соціальної роботи.

Жінки

- I місце – історико-юридичний ф-т;
- II місце – природничо-географічний ф-т;
- III місце – фізико-математичний ф-т;
- IV місце – ф-т іноземних мов;
- V місце – філологічний ф-т;
- VI місце – ф-т психології та соціальної роботи.

ALMA MATER

Засновник — колектив Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Газета виходить українською мовою раз на місяць окрім липня і серпня. Обсяг 2 друкаркуш.
Тираж 900 примірників.
Свідоцтво про державну реєстрацію ЧГ 442-91ПР

КОЛОНКА ТРАНСЛЯТОРА

У цьому номері ми публікуємо ще чотири конкурсні переклади і перспіви вірша У.Г.Девіса (див. випуск «Алма матер», лютий 2011 р.). Усього було подано 14 варіантів, але більшість з них було повернуто на доопрацювання.

Чекаємо нові варіанти, а також відгуки і рецензії на вже опубліковані.

Іван Харитонов, куратор студії художнього перекладу НДУ

WILLIAM HENRY DAVIES

What is this life if, full of care,
We have no time to stand and stare.

No time to stand beneath the boughs
And stare as long as sheep or cows.

No time to see, when woods we pass,
Where squirrels hide their nuts in grass.

No time to see, in broad daylight,

У.Г.Девіс

ДОЗВІЛЛЯ

Що за життя, якщо у нім
Весь час кудись ти поспішаєш,
І не опікуєшся тим,
Що кожна мить ти щось втрачаєш?

Коли не бачиш ти красу,
Лісів чарівні таємниці,
Бо все біжиш: нема часу, –
Ти в клопотах, як у в'язниці!

Коли, засліплений буттям,
Не помічаєш тонких ліній –
Дрібних ниток цього життя,
Сріблястих крапель в павутинні;

Коли у вирі справ своїх
Не перехватиш погляд любий,
Як у грайливому танку
Красою зір вона голубить.

Коли завжди кудись спішиш,
На мить не можеш зупинитись,
Щоб поспішка чарівних уст
Могла тебе розвеселити.

Пусте життя, коли біжиш,
Себе бездумно обкрадаєш,
Не розуміючи, що мить –
Це ще не все, що ти втрачаєш!

Переспів Жанни Бордонос, факультет іноземних мов НДУ, 2011

У.Г.Девіс

ДОЗВІЛЛЯ

Що за життя, як зупинитись
Нема часу, щоб роздивитись? -

Як білка по гілках стрибає,
І як горіх в дупло ховає,

І, ідучи неспішним кроком,
Світ озирнуть спокійним оком;

Побачить, літом ідучи,
Зірки в струмку, як уночі.

Побачить дівчину струнку,
Красу небес в її танку;

Як лиш очима усміхнеться, -
І тут же усміх уст торкнеться.

Життя – пусте, як зупинитись,
Не можна, щоб все роздивитись!

Переклала Прискока Світлана, I курс, факультет іноземних мов, НДУ, 2011

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Голова редакційної ради – Станіслав Зінченко

Редактор: Наталка Ландар

Члени ради: Григорій Самойленко, Олександр Гадзінський, Анатолій Ролік, Петро Моцяка

LEASURE

Streams full of stars, like skies at night.

No time to turn at Beauty's glance,
And watch her feet, how they can dance.

No time to wait till her mouth can
Enrich that smile her eyes began.

A poor life this is if, full of care,
We have no time to stand and stare.

У.Г.Девіс

ДОЗВІЛЛЯ

Чого життя це наше вартє,
Якщо немає часу в нім

Хоч на хвилинку зупинитись,
Навколо себе обдивитись?

Часу немає постояти
І в небо погляд свій підняти;

Лісів розгледіти красу
Не можем, бо нема часу!

Підгледіти часу немає,
Як білочка гриби шукає.

І як від сонечка в струмках
Сіяє небо, все в зірках;

І юну дівчини красу
Побачить нам нема часу,

Й тим усміхом помилюватись,
Як вона вийде танцювати.

Який же сенс життя це має,
Як в нім часу не вистачає?

Переспів Лисенко Ірини, IV курс, факультет іноземних мов, НДУ

У.Г.Девіс

ДОСУГ

Что наша жизнь, когда одни заботы,
И мы – всего лишь пленники работы?!

Нам слишком много надобно успеть, –
Нет времени стоять, вокруг смотреть;

Идя тропинкою, поднять глаза, –
Увидеть птиц полет и небеса;

Как ищет белочка грибы в траве,
И как играет солнца свет в ручье;

Увидеть, как танцует Красота,
И наблюдать за нею не спеша;

Дождаться, когда свет в ее глазах
В улыбку превратится на губах;

Как жизнь бедна, когда средь суеты
Не видим мы всей этой красоты!

Переклала Олена Приданикіова, випускниця факультету іноземних мов 2011

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 16602, м.Ніжин Чернігівської обл., вул.Кропив'яського,2, університет, новий корпус, кімната № 213, внутрішній телефон 10-39, email: almamater.ndu@gmail.com

Комп'ютерна верстка, набір та макетування: Наталка Ландар

Фото М.Михайленко

Віддрукована у Віддруківстві НДУ імені М.Гоголя

Замовлення №8